

Veijo Virsu

* 9.4.1941 † 25.11.2018

NEUROPSYKOLOGIAN emeritusprofessori Veijo Virsu menehtyi Espoossa pitkällisen sairauden heikentämänä 25.11.2018. Hän syntyi 9.4.1941 Paavolan kunnassa maanviljelijäperheeseen. Ylioppilaaksi tulonsa jälkeen Veijo Virsu suoritti ensin koneinsinööriopintoja Oulun yliopistossa, mutta siirtyi sieltä Helsingin yliopistoon opiskelemaan aluksi teologiaa ja lopulta psykologiaa. Hän suoritti Helsingin yliopistossa maisteritutkinnon vuonna 1965 pääaineenaan psykologia. Filosofian lisensiaatin ja tohtorin arvot hän sai jo 1968.

Veijo Virsu oli suomalaisen psykologian alalla ensimmäisiä kansainvälisiä tutkijoita. Hänen vuonna 1968 hyväksytty väitöskirjansa näköjärjestelmän havaintoharhoista oli ilmeisesti psykologian alalla ensimmäinen suomalainen erillisistä artikkeleista koostuva nippuväitöskirja. Hän siirtyi väittelyn jälkeen USA:n ja Englannin huippuyliopistoihin (University of Michigan 1968–1970, Stanford University 1969, University of Cambridge 1970–1971), ja toimi sen jälkeen Suomen Akatemian tutkijanviroissa ja Helsingin yliopiston viroissa. Vuonna 1972 hänet nimitettiin myös Helsingin yliopiston kokeellisen psykologian dosentiksi.

Veijo Virsulla oli vahva kansainvälinen yhteistyöverkosto, johon liittyivät muun

muassa hänen useat tutkijavierailunsa vuosina Göttingenin Max Planck -instituuttiin 1975–1982. Vuonna 1980 hänet nimitettiin erittäin ansaitusti Helsingin yliopiston henkilökohtaiseen neuropsykologian professorin virkaan, josta hän eläköityi 2009.

Veijo Virsu oli Suomen aivotutkimusseuran perustajajäsen (1974), Euroopan aivo- ja käyttäytymistutkimuksen jatkokoulutusohjelman johtokomitean jäsen (1977–1979), ja hän johti useita tutkimushankkeita, joita rahoittivat muun muassa Suomen Akatemia, Sitra, Humboldt-säätiö ja Keksintösäätiö. Hän toimi asiantuntijana lukuisien virkojen täytössä ja lausuntojen antajana myös ulkomaille.

Suomalaisen Tiedeakatemian jäsen Veijo Virsusta tuli vuonna 1991. Vuonna 1995 hänet valittiin myös Academia Europaean jäseneksi. Psykologian alan valtakunnallinen Psykonet-verkosto huomioi Veijo Virsun elämäntyön tutkijana, opettajana ja yhteiskunnallisena vaikuttajana myöntämällä hänelle psykologian varttuneen tutkijan palkinnon vuonna 2014.

Veijo Virsu kuului suomalaisen psykologian pioneereihin myös kansainvälisessä julkaisemisessa. Hänen yli sadasta tieteellisestä artikkelistaan valtaosa ilmestyi johtavissa tieteellisissä julkaisusarjoissa,

ja kolme julkaistiin arvostetussa Nature-lehdessä. Hänen keskeisimmät tutkimuksensa koskivat näköhavaintoja, joiden mekanismeja hän lähestyi yhdistäen kekseliäästi psykofyysisiä ja aivotutkimuksen menetelmiä. Aivokuoren suurennustekijä – se, että tietyn kokoista näkökentän osaa edustaa sitä suurempi näköaivokuoren alue, mitä lähempänä näkökentässä ollaan keskeisen näön aluetta – oli eräs hänen tärkeimpiä tutkimuskohteitaan ja hänen tästä tutkimuksesta julkaisuun artikkelihinsa on myös viitattu runsaasti muiden tutkijoiden julkaisuissa. Myöhemmin Veijo Virsu kiinnostui hermoverkkojen muotoutuvuudesta ja organisoitumisesta kehityksessä ja aivoaurioiden kuntoutuksessa. Tuloksena oli suomalaiselle lukijakunnalle kohdennettu teos *Aivojen muotoutuvuus ja kuntoutuminen*, joka ilmestyi vuonna 1991. Kirjassa hän kuvaa myös eläväisesti omaa aivoverenkiertohäiriön jälkeistä kuntoutumisprosessiaan.

Tutkijana Veijo oli tinkimätön, ja hän ei tuntenut käsitteitä työaika ja tuntityö. Asiat tehtiin usein urakalla ja talkoohengessä – ja innostuneesti. Veijo Virsun tutkimukselle ja opetukselle oli tunnusomaista sujuvuus ja luonnollinen monitieteisyys ilman minkäänlaisia oppiaineiden ja tiedekuntien keinotekoisia rajoja ja rajankäyntejä. Tähän toimintaan ja ajattelutapaan oppivat myös kaikki hänen oppilaansa.

Opettajana ja ohjaajana Veijo oli vaativa, mutta hän sai opiskelijat myös todella innostumaan opetuksensa sisällöistä ja hänen tutkimushankkeissaan työskentelinkin huomattava joukko nuorempia eturivin tutkijoita. Hän ohjasi uransa aikana 21 väitöskirjaa ja lukuisan joukon klinisen neuropsykologian erikoistumiskoulutukseen liittyviä lisensiaatintutkimuksia. Hänellä oli merkittävä panos psykologian ja erityisesti neuropsykologien tieteellisen identiteetin luomisessa Suomessa.

Veijo seurasi myös kiinteästi tiedettä yleensä sekä jokapäiväisiä maailman tapahtumia, ja keskusteluhetket hänen kanssaan olivat antoisia ja opastavia nuoremmille tutkijoille. Hän myös kansantuusti tutkimusta ja otti kantaa yhteiskunnan tapahtumiin monissa kymmenissä eri ammattiryhmille ja suurelle yleisölle suunnatuissa kirjoituksissaan.

Työn vastapainona Veijolle olivat tärkeitä perhe ja harrasteet, joista tärkeimmät olivat valokuvaus sekä Inarinjärven rannalla sijaitseva kesäpaikka, joka muutui myöhemmin sairastumisen takia veneilyksi Suomenlahdella.

Panoksellaan psykologian tutkimuksessa ja tutkijakoulutuksessa Veijo Virsu jätti pysyvät jäljet suomalaiseen psykologiaan. Monet hänen oppilaistaan ovat sijoittuneet yliopistollisiin virkoihin vieden hänen tieteellistä antiaan ja henkeään eteenpäin psykologian opetuksessa ja tutkimuksessa.

*Kimmo Alho
Heikki Hämäläinen*

*Kuva:
Markku Verkasalo*